

Státní okresní archiv Cheb

Archiv obce Skelné Hutě
1927-1943

Inventář

EL NAD č.: 862
AP č.: 1548

Mgr. Ladislava Součková

Cheb 2013

Obsah

I. Vývoj původce archivního fondu	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	5
III. Archivní charakteristika archivního fondu	5
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	6
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a zpracování archivní pomůcky	6
Seznam použitých pramenů a literatury	7
Přílohy:	
Příloha č. 1: Seznam použitých zkratek	9
Inventární seznam	10

I. Vývoj původce archivního fondu

Obec Skelné Hutě se rozprostírala na severozápadním úbočí Kraví hory, zhruba 7 kilometrů jihozápadně od Mariánských Lázní a necelé 3 kilometry od Drmoulu.

Původní německý název obce byl Glaßhütten, různé ekvivalenty českého názvu Hutě Skleněné, Skelné Hutě, případně singulár Skelná Huť, jsou užívány zhruba od poloviny 19. století.

První písemné zprávy o vsi pocházejí z 16. století, ale počátky jejího osídlení spadají zřejmě již do 14. století. Zprvu patřila k majetku tachovského panství, v průběhu 16. století ji získali Redwitzové, kteří zde vystavěli tvrz jako střed samostatného panství. Za účast na stavovském povstání v letech 1618-1620 jim byla ves zkonfiskována a roku 1625 prodána Maxmiliánovi de Ens, který ji o 5 let později prodává majiteli plánského panství Jindřichu Šlikovi.¹ Zdejší panství tak definitivně ztratilo svou samostatnost.

Berní rula z roku 1654 eviduje 11 zdejších rolníků a Sommer v roce 1838 píše, že zde žije 219 obyvatel ve 37 domech. Ves byla přifařena ke kostelu sv. Víta v Trstěnicích, kde se rovněž pohřbívali místní zemřelí a od roku 1667 zde byly vedeny matriky.²

Organizaci místní samosprávy předcházelo zrušení roboty a poddanství v roce 1848. Zákon o prozatímním obecním zřízení č. 170 Ř. z. ze dne 17. března 1849 (tzv. Stadionovo prozatímní obecní zřízení) zrušil dosavadní pravomoc panských vrchnostenských úřadů ve správě venkovských obcí, kde dosud zastupovali vrchnost venkovští rychtáři a konšelé, kteří byli pověřeni vykonáváním částečné a obecné samosprávy a zaručil nově ustaveným obcím základní práva, mezi něž patřily např. svobodné volby zástupců nebo samostatné vyřizování vlastní agendy. Obce se staly nejnižšími články a instancemi územní samosprávy. Ke zvolení prvních zastupitelských sborů došlo po vydání volební instrukce ze dne 8. dubna 1850. V každé obci byly zřízeny dva orgány – na tři roky volený obecní výbor a obecní představenstvo. Obecní výbor byl kolegiální orgán, rozhodující většinou hlasů. Měl usnášecí a dozorčí moc a ze svého středu si volil obecní představenstvo – starostu a alespoň dva radní.

¹ ÚLOVEC, Jiří. *Hrady, zámky a tvrze na Chebsku*, Chebské muzeum 1998, s. 200-201.

² *Catalogus venerabilis cleri saecularis et regularis archidioeceseos Pragenae pro anno Domini MDCCCXCIII*. Praeae 1893, s. 449-450

Od roku 1850 byly Skelné Hutě osadou obce Plánský Schmelztal (Planer Schmelztal) v politickém a soudním okrese Planá.³ Na základě vyhlášky místodržitele pro Čechy ze dne 24. července 1883 došlo k rozloučení místní obce Plánský Schmelztal a Skelné Hutě se staly samostatnou obcí (Z. z. č. 31/1883). V Orts-Repertorium für das Königreich Böhmen z roku 1893 se uvádí, že ve Skelných Hutích žije 189 obyvatel ve 35 domech. V roce 1913 zde žilo 193 obyvatel ve 37 domech. Vzhledem k torzovitému množství dochovaných materiálů se nepodařilo dohledat většinu obecní představených, ani zjistit informace o chodu místní samosprávy. V letech 1926-1927 byl starostou Johann Paul z č. p. 26 a jeho zástupcem Andreas Baier. Většina místních obyvatel se živila zemědělstvím.

Dlouhou dobu zde fungovala tzv. „putovní“ škola, budova jednotřídní obecné školy byla postavena až v roce 1908 (č. p. 17). Obec, která neměla vlastní poštu, spadala pod poštovní úřad ve Třech Sekerách u Kynžvartu, který byl v roce 1933 přemístěn do Třech Seker u Tachova. V roce 1925 byly Skelné Hutě elektrifikovány. V první světové válce zahynulo 7 místních mužů. Na jejich památku byl v obci postaven pomník, který je dnes osazen v Horní Vsi u domu č. p. 18.⁴

V období německé okupace pohraničí v letech 1938-1945 vstoupil v platnost říšskoněmecký systém a došlo k odstranění volitelnosti orgánů územní samosprávy. Vznikla tzv. Říšská župa sudetská (Reichsgau Sudetenland) a celé území se rozdělilo na venkovské a městské okresy (Landkreise a Stadtkreise). Ve venkovských okresech byly utvořeny úřady landrátů (Der Landrat) navazující na prvorepublikové okresní úřady. Skelné Hutě spadaly pod pravomoc Landráta v Plané. Na základě vládního nařízení č. 4 ze dne 5. května 1945 obecní úřad zanikl a správu převzala dočasně ustavená MSK. Brzy poté však zůstala odlehlá obec neosídlena a v 50. letech byla pobořena.

³ *Verzeichniss der Orts-Gemeinden im Königreichen Böhmen*. Prag, 1861, s. 24

⁴ BUCHTELE, Zdeněk – ŠVANDRLÍK, Richard. *Tři Sekery v historii a dnes*, Mariánské Lázně 2006.

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Kde a v jakých prostorách měl původce dokumenty uloženy, se nepodařilo s jistotou určit.

Při revizi archivních fondů v roce 1993 byl nalezen pozemnostní arch obce Skelné Hutě z roku 1943 o rozsahu 0,01 bm. Přírůstek byl dodatečně zapsán dne 23. 9. 1993 pod číslem přírůstku 1186. 21. 9. 2011 byla ze SOkA Tachov převzata 1 úřední kniha (kronika) z let 1927-1938 o rozsahu 0,01 bm a byla zapsána pod přírůstkovým číslem 90/2011 (č. j. SOAP/090-0420/2011).

Ve fondu se nedochovaly žádné písemné instrukce o způsobu vedení a ukládání spisů.

Vzhledem k velmi malému množství dochovaných materiálů je zřejmé, že před převzetím do archivu došlo ke ztrátám a zničení části dokumentů.

Nepodařilo se zjistit, zda se archiválie původce nenacházejí v jiných archivech, nebo archivních fondech.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

V torzovitém archivním fondu se dochovala pouze kronika z let 1927-1938 a pozemnostní arch z roku 1943.

Během inventárního zpracování nebyl vyskartován žádný materiál, ani nebyly provedeny vnitřní přesuny.

Časový rozsah a počet evidenčních jednotek se oproti stavu uvedenému na původní EL NAD nezměnil. Spisy původně uložené v kartonu byly uloženy do fasciklu.

Po jazykové stránce je fond výhradně německý. Fyzický stav dokumentů je dobrý.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

V archivním fondu Archiv obce Skelné Hutě se dochovala kronika obce z let 1927-1938, jejímž vedením byl pověřen učitel Josef Moser, po jeho smrti v roce 1933 se novým kronikářem a učitelem stal Alois Anděl. V kronice je retrospektivně popsána historie obce od jejího vzniku v polovině 16. století až do roku 1938. Autor kroniky (Josef Moser) zde také podrobně rozepsal genealogii místních obyvatel podle čísel popisných (č.p. 1-39), což jistě ocení badatelé. Další dochovanou archiválií je pozemnostní arch z roku 1943 se jmény majitelů pozemkových parcel, které se nacházejí v katastru obce. Ve fondu se bohužel nedochovaly dokumenty, které by poskytly více údajů o chodu místní samosprávy v dnes již zaniklé obci.

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a zpracování archivní pomůcky

Archivní fond uspořádala, inventární seznam a úvod sestavila v měsíci listopadu 2011 Ladislava Součková ve Státním okresním archivu Cheb.

Cheb, 22. 1. 2013

Mgr. Ladislava Součková

Seznam použitých pramenů a literatury

Amtliches Gemeindeverzeichnis für das Deutsche Reich. Teil II: Sudetendeutsche Gebiete und Memelland, Verlag für Sozialpolitik, Wirtschaft und Statistik, Paul Schmidt, Berlin 1939.

BUCHTELE, Zdeněk – ŠVANDRLÍK, Richard. *Tři Sekery v historii a dnes*, Mariánské Lázně 2006.

Catalogus venerabilis cleri saecularis et regularis archidioeceseos Pragensis pro anno Domini MCMXXXVIII. Pragae 1938.

Catalogus venerabilis cleri saecularis et regularis archidioeceseos Pragenae pro anno Domini MDCCCXCIII. Pragae 1893.

DOSKOČILOVÁ, Marie: Berní rula 23. Kraj Plzeňský. Díl I. Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1952.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka - JANÁK, Jan - DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích : od počátku státu po současnost*. Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2005.

KOTYŠKA, Václav. *Úplný místopisný slovník Království českého*. Bursík & Kohout, Praha 1895.

Landes-Gesetz-Blatt für Böhmen. Prag 1922.

ORTH, Jan - SLÁDEK, František. *Topograficko-statistický slovník Čech čili podrobný popis měst, městysů, vesnic, pak zámků, dvorů, továren, mlýnů, hutí a podobných o samotě ležících stavení, jakož i všech zpustlých hradů a zaniklých osad Království českého*. I. L. Kober, Praha 1870.

Orts-Repertorium für das Königreich Böhmen. K. k. Staathalterei, Prag 1893.

Orts-Repertorium für das Königreich Böhmen. K. k. Staathalterei, Prag 1913.

Reichsgesetz und Regierungsblatt für das Kaiserthum Österreich. Kaiserl.-königl. Hof- und Staatsdruckerei, Wien 1849.

Retrospektivní lexikon obcí Československé socialistické republiky 1850-1970. Federální statistický úřad, Praha 1978.

Seznam obcí a okresů Republiky Česko-slovenské, které byly připojeny k Německu, Maďarsku a Polsku, Státní úřad statistický, Praha 1938.

SCHWARZ, F. *Výklad zákona obecního: zřízení obecní a řád volení v obcích*. Praha 1898.

SOMMER, Johann Gottfried: *Das Königreich Böhmen, statistisch-topographisch dargestellt*. XV. Band – Böhmen, Elbogner Kreis, J. G. Calve'sche Buchhandlung, Prag 1847

ÚLOVEC, Jiří. *Hrady, zámky a tvrze na Chebsku*, Chebské muzeum 1998.

Verzeichniss der Orts-Gemeinden im Königreichen Böhmen. Prag, 1861.

WEIDL, Georg - URBAN, Michl - HAMMER, Ludwig. *Heimatkunde des politischen Bezirkes Plan*. Plan-Königswarter Bezirkslehrerverein, Plan, Tachau 1896.

Zákoník zemský království českého, Praha 1883 (č. 31)

Zprávy Státního úřadu statistického Republiky Československé, ročník XXVII, 1946.

Seznam použitých zkratk

AO	archiv obce
AP	archivní pomůcka
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
inv. č.	inventární číslo
MSK	místní správní komise
MV	Ministerstvo vnitra
Ř. z.	Říšský zákoník
SOAP	Státní oblastní archiv v Plzni
SOkA	Státní okresní archiv

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jedm.
------------	-------	------------------	----------------

I. Knihy

Knihy všeobecné správy obce

1	Kronika obce	1927-1938	ukn 1
---	--------------	-----------	-------

II. Spisy

Spolupůsobení ve státních záležitostech

2	Pozemnostní arch	1943	fas 1
---	------------------	------	-------

Název archivní pomůcky:	Archiv obce Skelné Hutě
Značka archivní pomůcky:	AO Skelné Hutě
Časový rozsah:	1927-1943
Počet evidenčních jednotek:	2 (1 úřední kniha, 1 fascikl)
Počet inventárních jednotek:	2
Rozsah v bm:	0,02
Stav ke dni:	22. 1. 2013
Zpracovatel(é) archivního souboru:	Mgr. Ladislava Součková
Zpracovatel(é) archivní pomůcky:	Mgr. Ladislava Součková
Počet stran:	12
Počet exemplářů:	5
Schválil:	Mgr. Karel Halla dne 22. 1. 2013 - č.j. SOAP/020 - 0065/2013